

MEDIJAN26

Kategorija B

ZADATAK I METODE RADA

ZADATAK

- Analizirali smo službene podatke iz statistike obrazovanja u Republici Hrvatskoj za 2015., 2020. i 2024. godinu. Podaci obuhvaćaju studente koji su završili sveučilišni ili stručni studij prema spolu, dobi, vrsti učilišta i području studija, kao i doktore znanosti prema području, sektoru zaposlenja i načinu financiranja doktorata. Cilj je bio utvrditi glavne obrasce promjena kroz vrijeme i provjeriti postavljene hipoteze na temelju istog skupa podataka.

ALATI:

matplotlib

METODE RADA

- izračun postotnih udjela i postotnih promjena između godina
- usporedna analiza po spolu, vrsti studija i sektoru zaposlenja
- analiza trendova kroz tri vremenska perioda (2015., 2020., 2024.)
- procjena prosječne dobi diplomiranja vaganom aritmetičkom sredinom iz sredina dobnih razreda
- procjena medijana iz grupiranih podataka pomoću interpolacijske formule
- izračun standardne devijacije iz grupiranih frekvencija kako bismo vidjeli koliko su podaci raspršeni
- određivanje moda
- prikaz rezultata kroz tablice, linijske grafikone, stupčaste grafikone, 100% stacked grafikone i piramidalni grafikon

HIPOTEZE I CILJEVI

H1- Tehničke znanosti jedino su STEM područje u kojem udio žena kontinuirano raste kroz sve tri promatrane godine.

H2- Žene u prosjeku diplomiraju mlađe od muškaraca jer brže završavaju studij.

H3- Doktori u zdravstvu doktorat plaćaju osobno znatno češće nego doktori u obrazovanju.

H4- Iako ukupni broj muških diplomiranih pada, udio muškaraca na stručnom studiju kontinuirano raste.

C1- Provjeriti je li taj rast jedinstven u odnosu na prirodne, biomedicinske i biotehničke znanosti.

C2- Usporediti prosječnu dob diplomiranja muškaraca i žena u 2015., 2020. i 2024. godini.

C3- Usporediti strukturu financiranja doktorata između zdravstva i obrazovanja kroz tri godine.

C4- Provjeriti mijenja li se kod muškaraca odabir vrste studija dok ukupni broj opada.

OPĆI PODACI

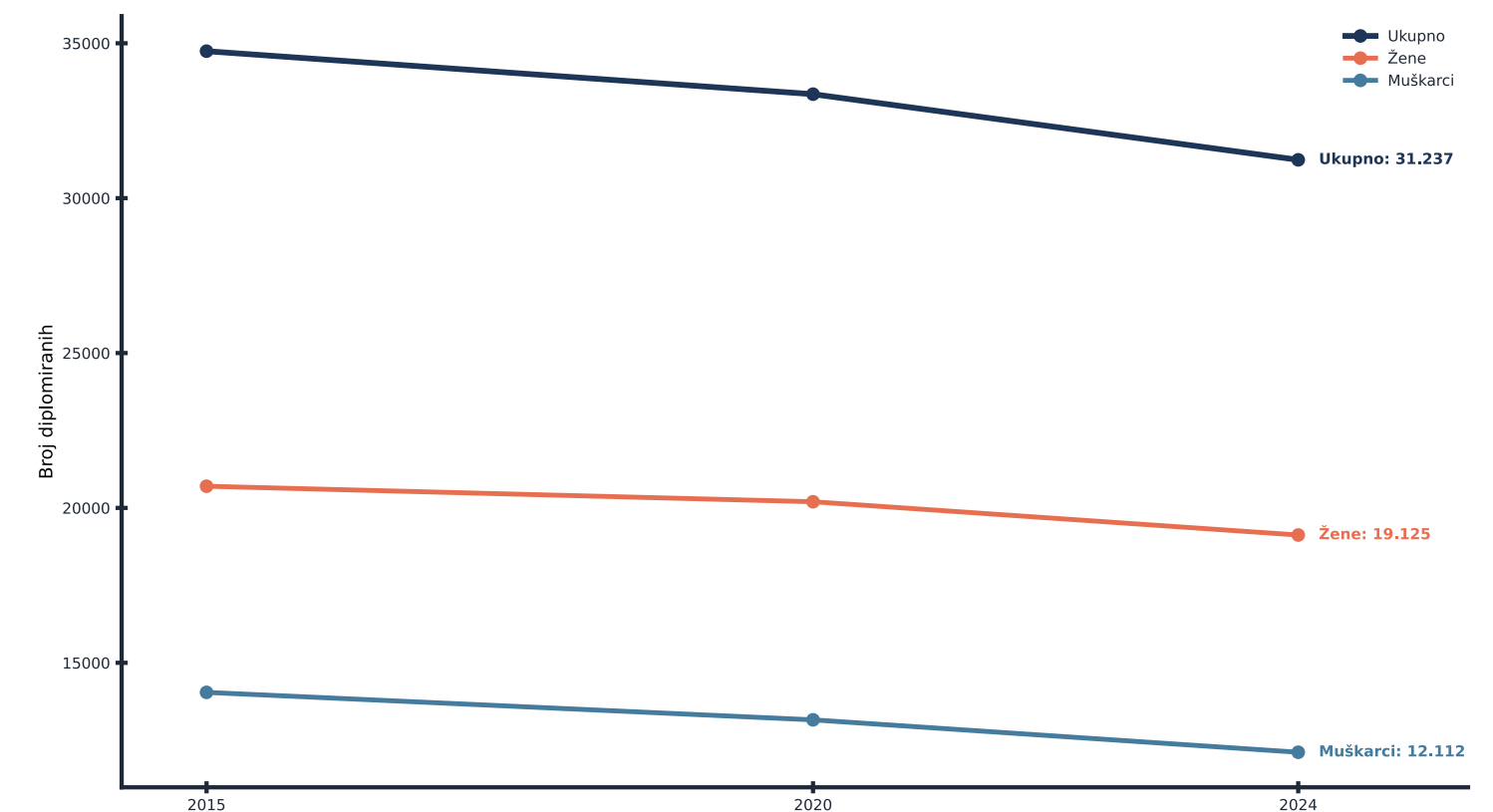
TKO SU DIPLOMIRANI U HRVATSKOJ?

UVOD

Prije testiranja hipoteza, prikazujemo osnovne trendove u ukupnom broju diplomiranih i njihovoj spolnoj strukturi.

Skupina	2015.	2020.	2024.	Promjena
Ukupno	34.745	33.357	31.237	-10,1%
Žene	20.700 (59,6%)	20.199 (60,6%)	19.125 (61,2%)	-7,6%
Muškarci	14.045 (40,4%)	13.158 (39,4%)	12.112 (38,8%)	-13,8%

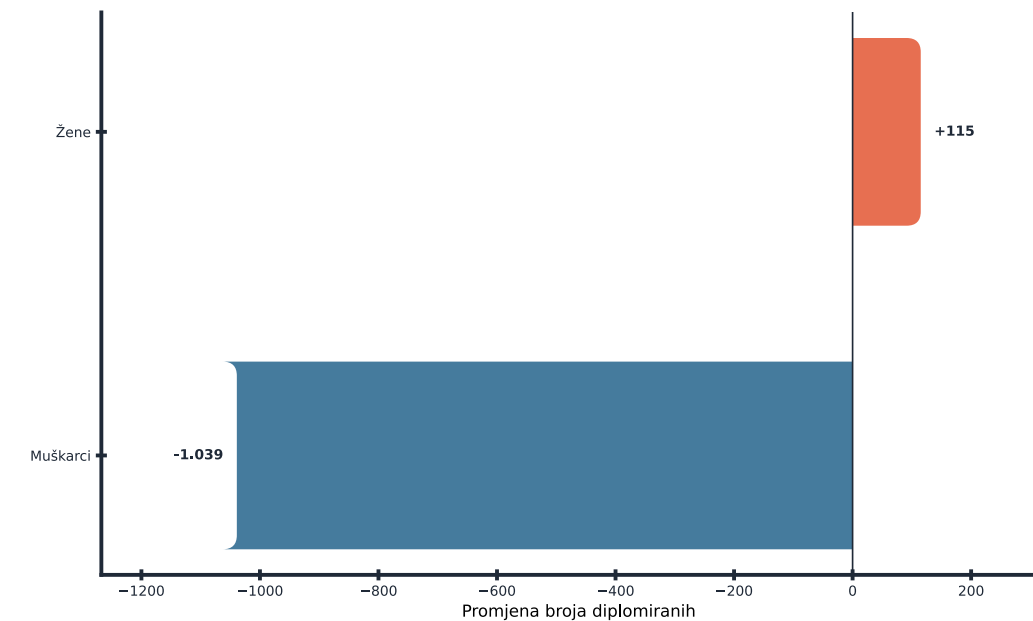
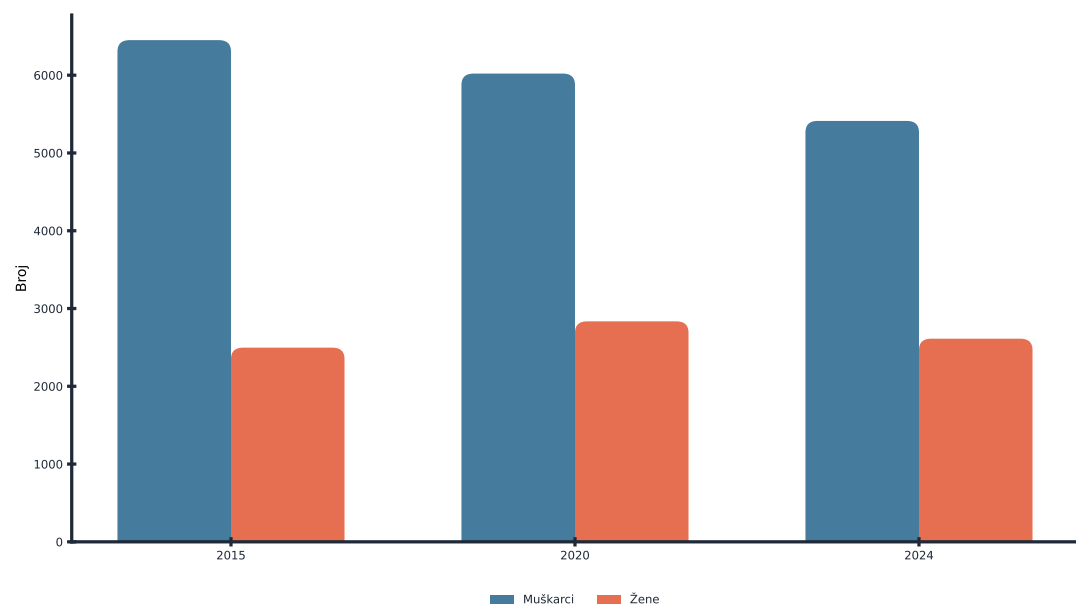
- Ukupan broj diplomiranih pada s 34.745 na 31.237, što je smanjenje od 10,1%.
- Žene su većina u sve tri godine i njihov udio raste s 59,6% na 61,2%.
- Muškarci padaju brže od žena (-13,8% naspram -7,6%), što pojačava žensku većinu.

H1 - TEHNIČKE SU JEDINO STEM PODRUČJE GDJE UĐIO ŽENA KONTINUIRANO RASTE

- U tehničkim znanostima ukupan broj diplomiranih pada, ali udio žena raste kroz sve tri promatrane godine. Provjerili smo je li isti obrazac prisutan i u ostalim STEM područjima.

Pokazatelj	2015.	2020.	2024.
Ukupno tehničke	8.948	8.856	8.024
Muškarci	6.451 (72,1%)	6.021 (68,0%)	5.412 (67,4%)
Žene	2.497 (27,9%)	2.835 (32,0%)	2.612 (32,6%)
Udio žena	27,9%	32,0%	32,6%

$$\text{Udio žena u području (\%)} = \frac{\text{broj žena u području}}{\text{ukupan broj u području}} \cdot 100$$

- Udio žena u tehničkim porastao je za 4,7 postotnih bodova (27,9% → 32,6%).
- U apsolutnim brojkama žene su porasle za +115 (2.497 → 2.612), dok su muškarci pali za -1.039 (6.451 → 5.412).
- U ostalim STEM područjima ne postoji isti kontinuirani uzlazni trend.

HIPOTEZA SE PRIHVAĆA

H2 - DIPLOMIRAJU LI ŽENE MLAĐE OD MUŠKARACA?

- Provjerili smo hipotezu da žene diplomiraju mlađe od muškaraca. Prosječnu dob procijenili smo vaganom aritmetičkom sredinom, koristeći sredine dobnih razreda iz tablice.

Aritmetička sredina:

$$\bar{x} = \frac{(sredina_1 \cdot broj_1) + \dots + (sredina_8 \cdot broj_8)}{ukupan\ broj}$$

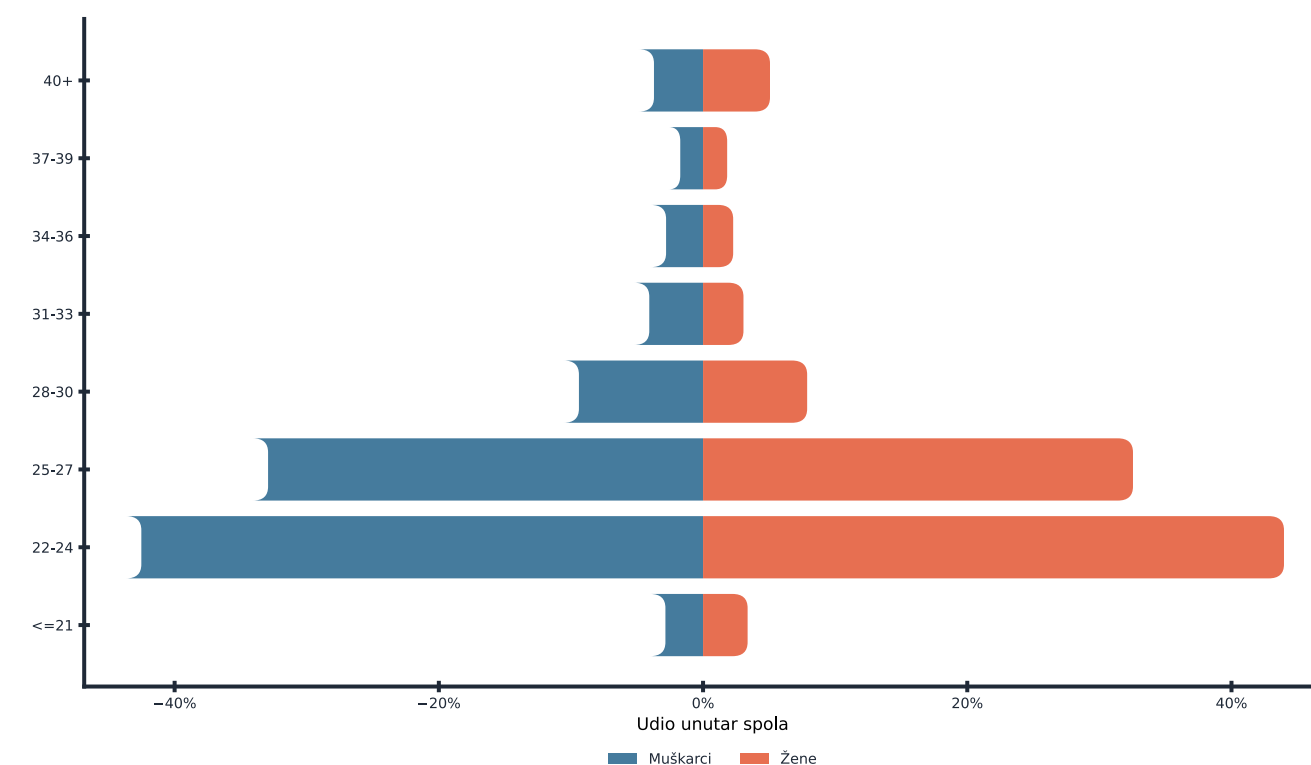
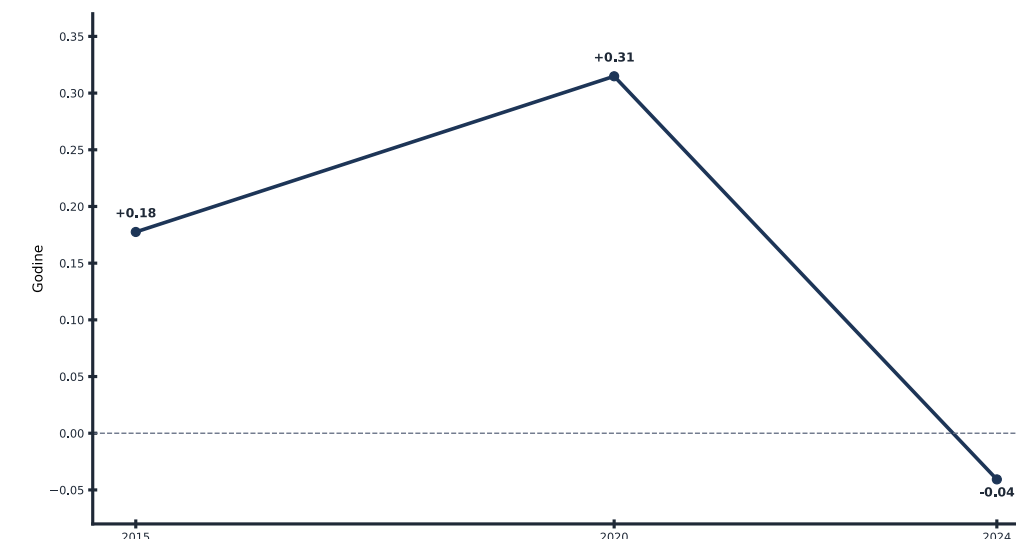
Medijan:

$$Me = donja\ granica + \frac{\frac{n}{2} - prethodni\ zbroj}{broj\ u\ razredu} \cdot širina\ razreda$$

Standardna devijacija:

$$s = \sqrt{\frac{broj_1 \cdot (x_1 - \bar{x})^2 + \dots + broj_8 \cdot (x_8 - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

Pokazatelj	2015.	2020.	2024.
Prosječna dob - muškarci	26,30	26,04	26,24
Prosječna dob - žene	26,12	25,72	26,29
Medijan - muškarci	24,93	24,61	24,92
Medijan - žene	24,50	24,30	24,74
Std. devijacija - muškarci	4,71	4,63	4,69
Std. devijacija - žene	4,91	4,59	5,02
Razlika (M - Ž)	0,18	0,31	-0,04

- Razlike u prosjeku su male: 0,18; 0,32 i -0,04 godine.
- Medijan potvrđuje isto: razlika medijana između spolova iznosi manje od pola godine.
- Mod je 23 (razred 22-24) za oba spola u sve tri godine.
- Std. devijacija žena u 2024. (5,02) veća je od muškaraca (4,69), što znači da je dob žena raspršenija.

HIPOTEZA SE NE PRIHVAĆA

H3 - TKO PLAĆA DOKTORAT?

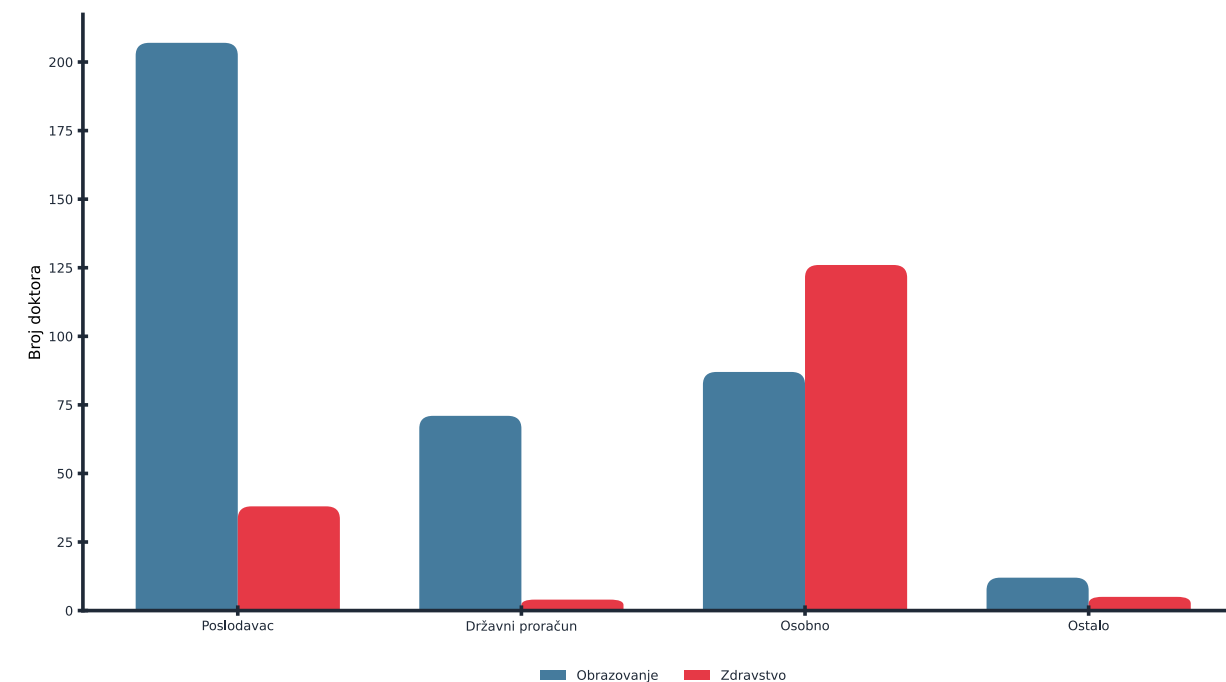
- Usporedili smo dva javna sektora, obrazovanje i zdravstvo, kako bismo vidjeli razlikuje li se način financiranja doktorata.

Način financiranja	Obrazovanje (n=377)	Zdravstvo (n=173)
Poslodavac	207 - 54,9%	38 - 22,0%
Državni proračun	71 - 18,8%	4 - 2,3%
Osobno	87 - 23,1%	126 - 72,8%
Ostalo	12 - 3,2%	5 - 2,9%

$$\text{Udio osobnog financiranja (\%)} = \frac{\text{broj doktora koji osobno plaćaju}}{\text{ukupan broj doktora u sektoru}} \cdot 100$$

$$\text{Razlika (pp)} = \text{udio zdravstvo} - \text{udio obrazovanje}$$

- U 2024. razlika između sektora iznosi 49,7 postotnih bodova.
- U zdravstvu je osobno financiranje stabilno oko 72% kroz sve tri godine.
- U obrazovanju većinu doktorata financira poslodavac.

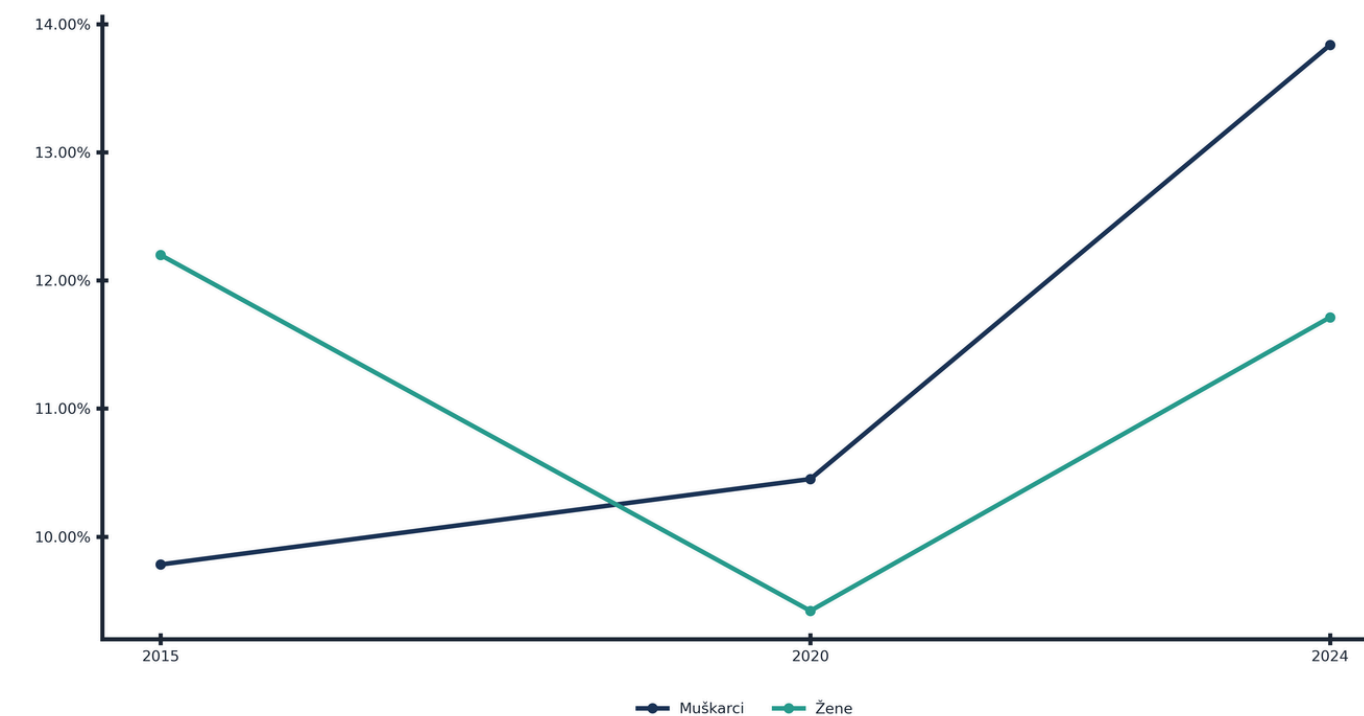
HIPOTEZA SE PRIHVAĆA

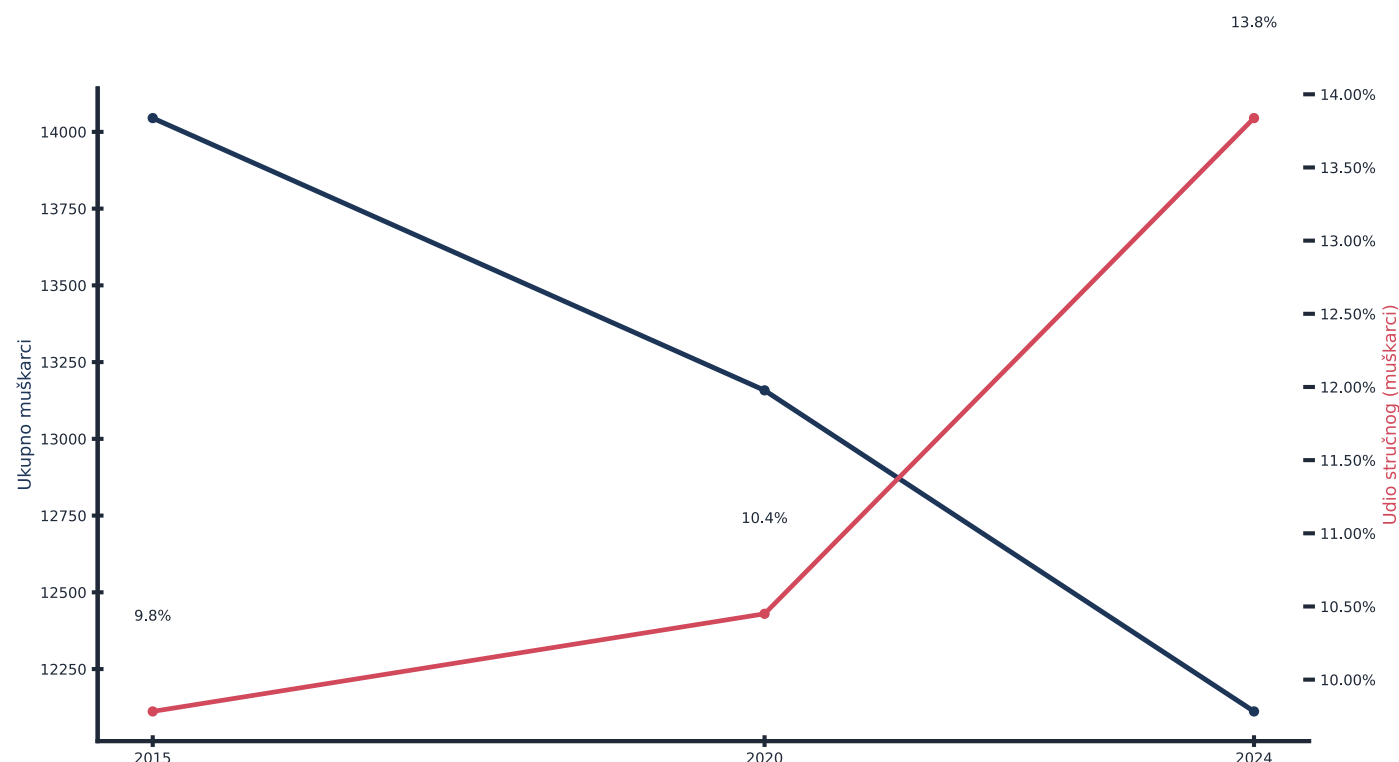
H4 - MUŠKARCI SVE ČEŠĆE BIRAJU STRUČNI STUDIJ, IAKO IH UKUPNO DIPLOMIRA MANJE

- Iako ukupni broj muških diplomiranih pada, broj muškaraca na stručnom studiju raste. U nastavku uspoređujemo apsolutne i relativne pokazatelje.

Pokazatelj	2015.	2020.	2024.	Promjena
Ukupno muški	14.045	13.158	12.112	-13,8%
Muški na stručnom	1.374	1.375	1.676	+22,0%
Muški na sveučilišnom	8.896	8.383	7.724	-13,2%
Udio stručnog (od ukupno m)	9,8%	10,4%	13,8%	+4,0 pp
Udio stručnog (od stručni+sveu)	13,4%	14,1%	17,8%	+4,4 pp

- Muški stručni raste za +302, dok ukupni broj muških diplomiranih pada za -1.933.
- Stručni studij je jedini segment (unutar stručni vs. sveučilišni) koji kod muškaraca raste u apsolutnom broju.
- U 2024. udio muškaraca na stručnom (13,8%) viši je od udjela žena (11,7%).

HIPOTEZA SE PRIHVAĆA

ZAKLJUČCI: PREGLED HIPOTEZA

H	Tvrdnja	Rezultat
H1	Tehničke znanosti jedino su STEM područje u kojem udio žena kontinuirano raste	
H2	Žene u prosjeku diplomiraju mlađe od muškaraca	
H3	Doktori u zdravstvu doktorat plaćaju osobno znatno češće nego u obrazovanju	
H4	Udio muškaraca na stručnom studiju raste dok ih ukupno diplomira manje	

ZAKLJUČCI: OBJAŠNENJE

H1- Udio žena u tehničkim znanostima raste jer se broj muških diplomiranih smanjuje brže nego ženskih. Žena je čak 115 više nego 2015., a muškaraca 1.039 manje. U drugim STEM područjima to se ne događa.

H2- Muškarci i žene diplomiraju u gotovo istoj dobi. Tri različite mjere (prosjek ~26 god., medijan ~24,7, mod = 23) potvrđuju isto. Razlika je premala da bi se moglo tvrditi da jedan spol diplomira brže.

H3- U zdravstvu čak 72,8% doktora znanosti plaća doktorat iz vlastitog džepa, dok u obrazovanju to radi samo 23,1%. Ta razlika od gotovo 50 postotnih bodova postoji u sve tri godine.

H4- Iako ukupno sve manje muškaraca diplomira (-13,8%), stručni studij jedini raste (+22%). To znači da muškarci sve više biraju kraće, praktičnije studije. U 2024. veći postotak muškaraca (13,8%) nego žena (11,7%) završava stručni studij.

